

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки
та психології

_____ О.В. Пономаренко

« _____ » _____ 202_

Конкретний випадок соціально-правового захисту населення

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 231 «Соціальна робота»
освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»

Укладач: Романіченко Н. М. головний спеціаліст відділу профілактичної роботи та оздоровлення Служби у справах дітей Запорізької обласної державної адміністрації

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 202_ р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки та
спеціальної освіти

_____ Н. В. Заверико

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 202_ р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

(підпис)

_____ Козич І.В.
(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 23 Соціальна робота	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова
		Цикл дисциплін професійної підготовки спеціальності
Спеціальність Соціальна робота	Загальна кількість годин – 120	Семестр:
		6 -й
Освітньо-професійна програма Соціальна педагогіка	Змістових модулів – 2	Лекції
		6 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 5	Практичні
		4 год.
		Самостійна робота
		110 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у майбутніх спеціалістів моделі здійснення соціальної роботи з дітьми в громаді з забезпеченням їх прав на виховання, навчання, всебічний розвиток.

Завдання:

1) формування цілісного уявлення щодо предмету і специфіки навчального курсу «Конкретний випадок соціально-правового захисту населення»;

2) ознайомлення з державною моделлю органів виконавчої влади на які покладені повноваження в здійсненні соціального захисту;

3) ознайомлення з формами та методами в здійсненні соціального захисту дітей, прав та обов'язків батьків по вихованню, навчанню, всебічному розвитку дитини;

4) підвищення мотивації самостійного оволодіння професійними знаннями, вміннями та навичками;

5) сприяння формуванню гуманістично-орієнтованого професійного світогляду майбутнього спеціаліста з соціальної роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, вміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Результати навчання:</p> <p>Знати основні нормативно-правові аспекти щодо соціальної роботи з дітьми та молоддю; Визначення основних понять «соціальна робота», «соціальний працівник», «заклади соціального захисту» тощо; Організацію взаємодії зацікавлених органів виконавчої влади, місцевого самоврядування в здійсненні соціального захисту неповнолітніх; Способи кооперації з колегами, праці в колективі; Процедуру і техніку підготовки законодавчих актів в контексті соціальної політики;</p> <p>Розуміти та здійснити першочергові дії по соціальному захисту неповнолітньої особи, яка опинилася в складних життєвих обставинах; вивчити основну оцінку потреб дитини, сім'ї, яка потребує соціального захисту; добирати інструментарій для визначення проблемно-потребового поля об'єктів соціальної роботи; визначати необхідні соціальні послуги для об'єктів соціальної роботи; використовувати в практиці авторські програми, різні методи та форми, які направлені на соціальний захист; правильно та чітко виконувати власні професійні обов'язки;</p> <p>Компетентності:</p> <p>Здатність до розуміння та вибору форм в наданні соціально-правового захисту населення; Здатність до виявлення соціально-значимих проблем і факторів соціального благополуччя різних груп населення; Здатність до організації і координації конкретних дій, спрямованих на отримання різних видів соціально-правової допомоги</p>	<p>Методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лекційні методи (лекція-пояснення, лекція-дискусія, лекція-презентація, тощо); - проблемно-пошукові методи (аналіз ситуацій, метод кейсів, обговорення, пошук); <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестування; - усні та письмові опитування; - перевірка письмових робіт студентів (есе, довідки, порівняльні характеристики, реферати, тощо); - перевірка доповідей/презентацій, що розкривають певні питання;

Міждисциплінарні зв'язки.

Проблематика курсу «Конкретний випадок соціально – правового захисту населення» базується на таких дисциплінах, як соціальна психологія, технології соціально-педагогічної діяльності, організація роботи служби волонтерів, менеджмент соціально-педагогічної діяльності, соціально – педагогічний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Нормативно-правова база діяльності служби у справах дітей по забезпеченню соціально-психологічного захисту дітей та молоді

Огляд законодавства, нормативно-правових актів, що регламентують основні питання соціального захисту прав дітей в Україні. Державні органи виконавчої влади до компетенції яких входить реалізація державної політики щодо захисту прав дітей. Основні завдання закладів соціального захисту дітей України. Права та обов'язки неповнолітніх.

Змістовний модуль 2.

Технологія організації соціально-психологічного захисту прав дітей

Документальне забезпечення роботи служби у справах дітей. Підготовка та оформлення документів на позбавлення батьківських прав. Підстави позбавлення батьківських прав. Розробка та впровадження в практику авторських програм психологами обласних центрів соціально-психологічної реабілітації дітей по соціальній адаптації дітей на прикладі Запорізької області.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години				Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год.		Практичні заняття, год.		о/дф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/дф.	з/дист ф.	о/дф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	60	6		4		2		54	10	20	30
2	60	4		2		2		56	10	20	30
Усього за змістові модулі	120	10		6		4		110	30	30	60
Підсумковий семестровий контроль залік	2										40
Загалом				120						100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1.	<p>Тема 1. Огляд законодавства, нормативно-правових актів, що регламентують основні питання соціального захисту прав дітей в Україні. Правовий статус особи, яка не досягла 18-річного віку.</p> <p>Тема 2. Визначення основних термінів щодо законодавства про охорону дитинства.</p> <p>Тема 3. Державні органи виконавчої влади до компетенції яких входить реалізація державної політики щодо захисту прав дітей. Повноваження вищезазначених органів.</p> <p>Тема 4. Спеціальні установи для дітей.</p> <p>Тема 5. Попередження насильства в сім'ї. Органи та служби які здійснюють повноваження в сфері попередження, виявлення та соціального захисту від вчинення насильства в сім'ї.</p> <p>Тема 6. Трудові права неповнолітніх осіб, захист їх прав.</p>		4
2.	<p>Тема 5. Документальне забезпечення в структурних підрозділах соціального захисту дітей.</p> <p>Тема 6. Механізм реагування на запити судів.</p> <p>Тема 7. Перелік документів, механізм підготовки цивільних справ щодо соціального захисту дітей.</p> <p>Тема 8. Порядок ведення банку даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів. Ведення обліку дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах.</p>		2
Разом			6

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1.	<p>Тема 1. Огляд законодавства, нормативно-правових актів, визначення основних термінів щодо регулювання соціального захисту прав дітей в Україні.</p> <p>Тема 5. Складання алгоритму дій по соціальному захисту особи, яка постраждала від насильницьких дій.</p>		2
2.	<p>Тема 7. Скласти позов до суду щодо притягнення батьків до відповідальності в частині позбавлення їх батьківських прав, відібрання без позбавлення батьківських прав.</p> <p>Реферат на тему: « Соціальний захист дітей в Україні. Проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення в умовах деінституціалізації»</p>		2
Разом			4

7. Самостійна робота

Зміст самостійної роботи з дисципліни «Конкретний випадок соціального захисту» складають:

1. Самостійне опрацювання теоретичних питань курсу.
2. Підготовка до тестових та практичних завдань, опрацювання першоджерел та навчальної літератури.
3. Написання рефератів.
4. Інші форми самостійної роботи.

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1.	<p>Тема 1. Огляд законодавства, нормативно-правових актів, що регламентують основні питання соціального захисту прав дітей в Україні. Правовий статус особи, яка не досягла 18-річного віку.</p> <p>Тема 2. Визначення основних термінів щодо законодавства про охорону дитинства.</p> <p>Тема 3. Державні органи виконавчої влади до компетенції яких входить реалізація державної політики щодо захисту прав дітей. Повноваження вищезазначених органів.</p> <p>Тема 4. Спеціальні установи для дітей.</p> <p>Тема 5. Попередження насильства в сім'ї. Органи та служби які здійснюють повноваження в сфері попередження, виявлення та соціального захисту від вчинення насильства в сім'ї.</p> <p>Тема 6. Трудові права неповнолітніх осіб, захист їх прав.</p>		60
2.	<p>Тема 5. Документальне забезпечення в структурних підрозділах соціального захисту дітей.</p> <p>Тема 6. Механізм реагування на запити судів.</p> <p>Тема 7. Перелік документів, механізм підготовки цивільних справ щодо соціального захисту дітей.</p> <p>Тема 8. Порядок ведення банку даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів. Ведення обліку дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах.</p>		50
Разом			110

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1. Нормативно-правова база діяльності служби у справах дітей по забезпеченню соціально-психологічного захисту дітей та молоді	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Основні поняття та терміни законодавства в сфері захисту прав дітей. Питання перевірки Законів України «Про охорону дитинства», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»	Тестування передбачає надання відповідей на 20 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	20
	Практичне завдання – 1. План – конспект теоретичної частини курсу. 2. Розписати план дій по конкретному випадку щодо здійснення соціального захисту	Вимоги до виконання та оформлення: Стислість, конкретика, вміння вибирати пріоритети. Завдання має бути виконане у робочому зошиті, скан – копії тексту виконаного завдання надсилається на електронну пошту.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (2 б.); - повний обсяг виконання (2 б.); - якість виконання навчального завдання (2 б.); - самостійність виконання (2 б.); - творчий підхід у виконанні (2 б.).	20
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3			40
Технологія організації соціально-психологічного захисту прав дітей	Практичне завдання – 1. Підготувати зразок цивільних позовів до суду щодо притягнення батьків до відповідальності в частині позбавлення їх батьківських прав, відібрання без	Вимоги до виконання та оформлення: завдання має бути виконане згідно норм діловодства та чинного законодавства	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - актуальність нормам чинного законодавства (2 б.); - своєчасність виконання (2 б.); - якість порівняння (2 б.); - самостійність виконання (2 б.); - творчий підхід у виконанні (2 б.).	10

	позбавлення батьківських прав.			
	2. Реферат на тему: «Соціальний захист дітей в Україні. Проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення в умовах деінституціалізації»	Вимоги до виконання та оформлення: авторський текст обсягом до 6 тис. знаків з пробілами. Текст виконаного завдання надсилається на електронну пошту	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (2 б.); - повний обсяг виконання (2 б.); - виділення головного, суттєвого при розкритті теми з висловленням особистого ставлення до проблеми (2 б.) творчий підхід у виконанні (2 б.).	10
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			20

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання – усні та письмові відповіді	Питання для підготовки: Норми чинного законодавства, нормативно-правових актів, що регламентують основні питання соціального захисту прав дітей в Україні. Правовий статус особи, яка не досягла 18-річного віку. Визначення основних термінів щодо законодавства про охорону дитинства. Державні органи виконавчої влади до компетенції яких входить реалізація державної політики щодо захисту прав дітей. Повноваження вищезазначених органів. Спеціальні установи для дітей. Попередження насильства в сім'ї. Органи та служби які здійснюють повноваження в сфері попередження, виявлення та соціального захисту від вчинення насильства в сім'ї. Трудові права неповнолітніх осіб, захист їх прав.	Опитування передбачає надання відповідей на 20 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал, за наступними критеріями: - правильність відповідей, достатньо глибоке викладення теоретичних понять курсу; - рівень усвідомлення матеріалу та самостійність суджень.	20
	Практичне завдання	Практичне завдання виконується під час проведення заліку. <u>Завдання 1.</u> Розібрати конкретну ситуацію та скласти алгоритм дій	Максимальна кількість балів (по 10 за кожне завдання)	20

	<p>по соціальному захисту дитини, яка опинилася в складних життєвих обставинах.</p> <p><u>Завдання 2.</u> Скласти алгоритм дій щодо отримання державної соціальної допомоги як психологічної так і грошової в територіальних управліннях соціального захисту населення</p> <p>Мета: визначити вміння використовувати засвоєні теоретичні положення на практиці.</p>	<p>нараховується за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильне написання (3 б.); - надання повного висвітлення тем (4 б.); 	
Усього за підсумковий семестровий контроль			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Кройтор В. Л., Євко В. Ю. Правове положення неповнолітніх в Україні : збірник нормативних актів: Харків : Еспада, 2002. 575 с.
2. Теорії і методи соціальної роботи : підруч. / за ред. : Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. Київ : Академія, 2005. 328 с.
3. Тетерский С. В. Введение в социальную работу : учеб. пособие для высшей шк. Москва : Акад. проект, 2003. 496 с.
4. Технологии социальной работы : учеб. для вузов / Т. В. Шеляг и др. ; под общ. ред. Е. И. Холостовой. Москва : ИНФРА-М, 2003. 400 с.
5. Соціальна робота. Практична підготовка студентів на освітньо- кваліфікаційному рівні "бакалавр" : навч. посіб. / Н. М. Гайдук та ін. Львів : Львів, політехніка, 2007. 164 с.
6. Соціальна робота : технологічний аспект : навч. посіб. / А. Й. Капська та ін. Київ : Центр навч. літ., 2004. 352 с.
7. Соціальна робота в Україні : перші кроки / під ред. В. Полтавця. Київ : Академія, 2000. - 239 с.
8. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. /1. Д. Зверева та ін. ; за заг. ред. І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. 2-ге вид., перер., доп. Київ : Центр навч. літ., 2004. 256 с.
9. Влада і громада: співпраця влади і громадськості у вирішенні місцевих проблем / А. Ткачук, В.Артеменко, Р.Рукомеда. Київ : Ін-т громад. сусп-ва, 2004. 88с.
10. Жуков В., Скуратівський В. Соціальне партнерство в Україні : навч. посібник. Київ : Вид-во УАДУ, 2001. 120с.

Додаткова:

1. МБФ «СНІД Фонд Схід-Захід», 2015, практичний посібник «Огляд законодавства з прав дитини», Київ, с.110.
2. Буздуган Я. Організаційно-правові форми та принципи сучасної благодійної діяльності в Україні / Я. Буздуган // Віче. 2011. № 10. С. 5 - 8.
3. Ільяш О. І. Адаптаційні моделі та методи оцінювання соціальної безпеки на регіональному рівні. *Держава та регіони. Економіка та підприємництво*. 2011. № 4. С. 18-23.

4. Мартинова Т. О. Джерела фінансування соціальної сфери. *Формування ринкових відносин в Україні*: зб. наук. пр. 2010. № 4(107). С. 171 - 175.
5. Недошитко О. В. Вплив запровадження накопичувальної складової державної системи пенсійного страхування на підвищення рівня соціального захисту населення в Україні / О. В. Недошитко // *Регіон, економіка*. - 2009. - №4.-С. 159- 164.
6. Поляк Н. Удосконалення системи соціального забезпечення населення в Україні / Н. Поляк // *Україна : аспекти праці*. -2011.-№3.-С. 23 -30.
7. Потопа К. Л. Аналіз соціальних проблем та їх шляхи подолання для регулювання соціальної безпеки України / К. Л. Потопа, В. В. Барабанова // *Інвестиції: практика та досвід*. - 2012. - № 2. - С. 102 - 104.
8. Романюк О. П. Система вимірювання діяльності соціальних установ : сутність та особливості розробки. Ч. 1. Теоретико-методологічні аспекти вимірювання діяльності з надання соціальних послуг / О. П. Романюк // *Статистика України*. - 2008. - № 3. - С. 32 - 40.
9. Скулиш Ю. І. Бюджетне забезпечення соціальної сфери в Україні : оцінка ефективності та підходи до обґрунтування / Ю. І. Скулиш // *Економіка та держава*. - 2009. - № 1. - С. 21 - 23.
10. Швець Н. Благодійність як елемент соціального менеджменту / Н. Швець // *Персонал*. - 2009. - № 3. - С. 46 - 55.
11. Браун А. Супервізор у соціальній роботі: Супервізія догляду в громаді, денних та стаціонарних установах / А. Браун, А. Боурн. –К.: „Пульсари”, 2003. – 239 с.
12. Водолазкий В.В. Формування зв'язків із громадськістю в органах місцевого самоврядування України: соціологічний аналіз моделей. Автореф. дис. канд. соціол. наук. 22.00.03. – К.,2003. – 16с.
13. Гордієнко Л.О. Громада як один із педагогічних чинників у соціальному вихованні молоді Великої Британії // *Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління*. Зб. наук. праць. – К.:НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2004. - №1(23). – С. 61-67.
14. Баранник Л.Б. Соціальний захист громадян, навчальний посібник видання 2-ге, доповнене і перероблене. 2017, С.246.

Інформаційні джерела:

1. Закон “Про місцеве самоврядування” від 21.05. 1997 року.URL: [http:// www. rada. kiev. ua](http://www.rada.kiev.ua).
2. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» із змінами, внесеними із Законом України № 609-V (609-16) від 07.02.2007. URL: zakon.rada.gov.ua
3. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», ВР, 2005. URL: zakon.rada.gov.ua
4. Закон України «Про охорону дитинства» ВР, 2001, ст. 142. URL: zakon.rada.gov.ua
5. Закони України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про внесення змін до Закону України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю». URL: zakon.rada.gov.ua
6. Постанова КМУ від 28.01.2004 № 87 «Про затвердження типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей» із змінами і доповненнями внесеними постановою КМУ від 21 листопада 2012 р. № 1128. URL: zakon.rada.gov.ua
7. Постанова КМУ від 21.11.2013 № 895 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають в складних життєвих обставинах. URL: zakon.rada.gov.ua.